Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
PAOLO MENGOZZI
prednesené 19. októbra 2016 [1]

Vec C-558/15

Alberto José Vieira de Azevedo,
Maria da Conceição Ferreira da Silva,
Carlos Manuel Ferreira Alves,
Rui Dinis Ferreira Alves,
Vítor José Ferreira Alves,
proti
C.E.D. Portugal Unipessoal, Lda,
Instituto de Seguros de Portugal – Fundo de Garantia Automóvel

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Tribunal da Relação do Porto (Odvolací súd Porto, Portugalsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel — Likvidačný zástupca — Poisťovňa — Právomoc na zastupovanie pred súdmi — Poškodené osoby — Členský štát bydliska“

I – **Úvod**

1. Dňa 17. októbra 2007 došlo na diaľnici v Španielsku k dopravnej nehode, následkom ktorej bola jedna osoba usmrtená a ďalšia osoba zranená. Šofér vozidla, portugalský štátny príslušník a zamestnanec spoločnosti so sídlom v Portugalsku, stratil kontrolu nad prenajatým vozidlom, používaným uvedenou spoločnosťou. Vlastník vozidla, ktoré spôsobilo nehodu, poistil toto vozidlo v spoločnosti Helvetia Seguros, ktorá ma sídlo v Španielsku a ktorej zástupcom pre Portugalsko je C.E.D. Portugal Unipessoal, Lda (ďalej len „C.E.D.“). Žalobcami vo veci samej sú na jednej strane obeť nehody, ktorá ju prežila, a na druhej strane právni nástupcovia osoby, ktorá zahynula pri nehode.

2. S cieľom dosiahnuť v konaní pred portugalským súdom prvého stupňa náhradu škody, ktorá vznikla pri nehode, podali žalobcovia vo veci samej žaloby v prvom rade na C.E.D. a subsidiárne na Fundo de Garantia Automóvel. Súd, ktorý sa opieral najmä o obsah zmluvy o zastúpení medzi C.E.D. a Helvetia Seguros, však konštatoval nedostatok pasívnej legitimácie C.E.D. a žaloby zamietol.

3. Žalobcovia vo veci samej sa proti tomuto rozsudku odvolali na odvolací súd, ktorý predložil návrh na začatie prejudiciálneho konania. Tento súd sa domnieva, že neexistuje ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré by jasne priznávalo portugalským zástupcom poisťovní, ktoré vykonávajú svoju činnosť na území iného členského štátu, pasívnu legitimáciu, aby mohli vystupovať v postavení žalovaných pred

1 — Jazyk prednesu: francúzština.

portugalským súdom v rámci žaloby o náhradu škody, ktorú podala obeť dopravnej nehody, ku ktorej došlo mimo územia členského štátu jej bydliska [2], pričom sa jej zúčastnilo vozidlo poistené jednou z uvedených spoločností. Tento súd tiež uvádza, že tento bod je predmetom protikladných stanovísk či už v judikatúre, alebo v portugalskej odbornej literatúre.

4. Vnútroštátny súd tiež uvádza, že povinnosť uložená poisťovniam so sídlom v niektorom členskom štáte Európskej únie, aby si pre každý z ostatných členských štátov určili zástupcu, má svoj pôvod v smernici 2000/26/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 16. mája 2000 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o zmene a doplnení smerníc Rady č. 73/239/EHS a 88/357/EHS (Štvrtá smernica o poistení motorových vozidiel) (ďalej len „smernica 2000/26“) [3].

5. Článok 4 ods. 4 smernice 2000/26 totiž stanovuje, že „likvidačný zástupca vo vzťahu k poistným udalostiam zhromažďuje všetky informácie súvisiace s likvidovaním poistných udalostí a prijíma opatrenia potrebné pre dohodnutie likvidácie škôd. Požiadavka určenia likvidačného zástupcu nevylučuje právo poškodenej osoby alebo jej poisťovne začať konanie priamo proti osobe, ktorá spôsobila nehodu, alebo proti jej poisťovni“.

6. Článok 4 ods. 5 smernice 2000/26 stanovuje, že „likvidační zástupcovia majú dostatočné právomoci umožňujúce im zastupovať poisťovňu vo vzťahu k poškodeným osobám v prípadoch uvedených v článku 1 a uspokojovať ich nároky v plnej miere. Musia byť spôsobilí prešetrovať prípady v úradnom jazyku (úradných jazykoch) členského štátu bydliska poškodenej osoby“.

7. Článok 4 ods. 8 smernice 2000/26 bol zmenený smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 72/166/EHS, 84/5/EHS, 88/357/EHS a 90/232/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/26/ES o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel [4], a spresňuje, že „vymenovanie likvidačného zástupcu neznamená samo o sebe otvorenie pobočky v zmysle článku 1 písm. b) smernice [Rady] 92/49/EHS [z 18. júna 1992 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa priameho poistenia s výnimkou životného poistenia a o zmene a doplnení smerníc 73/239/EHS a 88/357/EHS (tretia smernica o neživotnom poistení)] a likvidačný zástupca sa nepovažuje za prevádzkareň v zmysle článku 2 písm. c) smernice 88/357/EHS alebo… za prevádzkareň v zmysle nariadenia (ES) č. 44/2001…“.

2 — Hoci vnútroštátny právny rámec zo spisu jasne nevyplýva, vnútroštátny súd uvádza ako relevantné ustanovenie, ktoré je uplatniteľné na spor vo veci samej, článok 43 zákonného dekrétu č. 522/85 z 31. decembra 1985 o povinnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, v znení vyplývajúcom zo zákonného dekrétu č. 72-A/2003 (ďalej len „zákonný dekrét č. 522/85“). Toto ustanovenie ukladá poisťovniam so sídlom v Portugalsku a poisťovniam so sídlom v treťom štáte a pobočkám, ktoré sa nachádzajú na území Portugalska, určiť si v každom z ostatných členských štátov Únie zástupcu, „ktorý zodpovedá za vybavovanie a likvidovanie poistných udalostí, ku ktorým došlo v inom štáte, než je štát bydliska poškodenej osoby, v krajine bydliska poškodenej osoby (článok 43 ods. 1 zmeneného zákonného dekrétu č. 522/85). Definuje tiež povinnosti, ktoré tento zástupca bude musieť spĺňať, pričom stanovuje, že bude mať „dostatočné právomoci umožňujúce mu zastupovať poisťovňu vo vzťahu k poškodeným osobám… a uspokojovať ich nároky na náhradu škody v plnej miere“ (článok 43 ods. 3 zmeneného zákonného dekrétu č. 522/85), ktorý zhromaždí „všetky potrebné informácie súvisiace s likvidovaním poistných udalostí a prijme opatrenia potrebné pre dohodnutie likvidácie škôd“ (článok 43 ods. 4 zmeneného zákonného dekrétu č. 522/85).
Aj keď Súdnemu dvoru neprináleží určiť, ktoré vnútroštátne právo sa uplatní na skutkové okolnosti sporu vo veci samej, treba uviesť, že článok 43 zákonného dekrétu č. 522/85 má za cieľ upraviť postavenie zástupcov, *ktorí sa nachádzajú na území ostatných členských štátov*, a poisťovní, ktoré majú sídlo alebo pobočku v Portugalsku, ako to uvádza odôvodnenie 15 smernice 2000/26. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka zástupcu poisťovne so sídlom v Španielsku, ktorý je poverený dohodnúť v Portugalsku likvidáciu škôd. Vnútroštátny súd neuvádza právne ustanovenie, ktoré by v pravom slova zmysle definovalo postavenie a rozsah úloh likvidačných zástupcov so sídlom na portugalskom území.

3 — Ú. v. ES L 181, 2000, s. 65; Mim. vyd. 06/003, s. 331.

4 — Ú. v. EÚ 149, 2005, s. 14.

8. Samotné znenie ustanovení smernice 2000/26 teda neumožňuje vnútroštátnemu súdu rozhodnúť v spore, ktorý mu bol predložený, bez objasnenia zo strany Súdneho dvora, keďže pojem „dostatočné právomoci“, ktoré musí mať likvidačný zástupca, nie je dostatočne jednoznačný na účely určenia, či zahŕňa možnosť osôb poškodených pri dopravnej nehode začať konanie priamo proti tomuto zástupcovi na súdoch v mieste ich bydliska.

9. Tribunal da Relação do Porto (Odvolací súd Porto, Portugalsko), ktorý narazil na ťažkosti pri výklade práva Únie, rozhodol prerušiť konanie a rozhodnutím doručeným do kancelárie Súdneho dvora 2. novembra 2015 položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Dovoľuje odôvodnenie 16a [zavedené do smernice 2000/26 smernicou 2005/14] a článok 4 ods. 4, 5 a 8 [smernice 2000/26] žalovať zástupcu poisťovne, ktorá nepôsobí v krajine, v ktorej sa podá žaloba o náhradu škody spôsobenej dopravnou nehodou na základe povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel uzavretého v inej krajine Európskej únie?

2. V prípade kladnej odpovede, závisí uvedená možnosť žalovať zástupcu od konkrétneho znenia dohody o zastupovaní uzavretej medzi uvedeným zástupcom a poisťovňou?“

10. Písomné pripomienky predložili Fundo de Garantia Automóvel, Portugalská republika, ako aj Európska komisia.

II – **Právna analýza**

11. Aký má význam ustanovenie, podľa ktorého má likvidačný zástupca v zmysle smernice 2000/26 „dostatočné právomoci umožňujúce zastupovať poisťovňu vo vzťahu k poškodeným osobám… a uspokojovať ich nároky v plnej miere“ [5]? Chcel tým normotvorca Únie upraviť možnosť poškodených osôb, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, priamo ho žalovať na súdoch členského štátu ich bydliska? To je hlavná právna problematika vznesená prejudiciálnymi otázkami, ktoré položil vnútroštátny súd a ktoré budem posudzovať súčasne.

12. Podľa ustálenej judikatúry je na účely výkladu určitého ustanovenia práva Únie potrebné zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou. [6] Najprv budem analyzovať postavenie likvidačného zástupcu, tak ako je definované v smerniciach 2000/26 a 2005/14. Analýza textu bude musieť byť neskôr doplnená kontextuálnou, teleologickou a systematickou analýzou skúmanej právnej úpravy.

A – *Zástupca poverený likvidáciou škôd v smerniciach 2000/26 a 2005/14*

13. Tak ako Európa ani právna úprava týkajúca sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel nebola vytvorená za jeden deň, ako tomu nasvedčuje sled smerníc, ktoré boli prijaté v závislosti od vývoja obáv normotvorcu. [7] Bolo potrebné počkať na smernicu 2000/26, teda štvrtú smernicu prijatú v tejto oblasti, aby došlo k zavedeniu inštitútu likvidačného zástupcu.

5 — Článok 4 ods. 5 smernice 2000/26.

6 — Pozri rozsudok z 26. marca 2015, Litaksa (C-556/13, EU:C:2015:202, bod 23 a citovanú judikatúru).

7 — Na pripomenutie: prvou smernicou je smernica Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti (Ú. v. ES L 103, 1972, s. 1; Mim. vyd. 06/001, s. 10). Nasleduje druhá smernica Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 (Ú. v. ES L 8, 1984, s. 17; Mim. vyd. 06/007, s. 3), potom tretia smernica Rady zo 14. mája 1990 (Ú. v. ES L 129, 1990, s. 33; Mim. vyd. 06/001, s. 249), ako aj smernica 2000/26. Tieto smernice boli navyše zmenené a doplnené smernicou 2005/14 predtým, než boli kodifikované smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti (Ú. v. EÚ L 263, 2009, s. 11).

14. Cieľom tejto smernice je doplniť medzery [8] predchádzajúcich smerníc, stanovením „osobitn[ej] úprav[y] pre poškodené osoby, ktoré majú nárok na náhradu škody alebo ujmy na zdraví vzniknutej z dopravných nehôd, ktoré sa stali v inom členskom štáte inom členskom štáte [v inom členskom štáte, než je členský štát – *neoficiálny preklad*], v ktorom má poškodená osoba bydlisko, a ktoré vznikli následkom prevádzky motorových vozidiel poistených a obvykle sa nachádzajúcich v členskom štáte“ [9]. V tejto súvislosti si všetky poisťovne určia podľa vlastného uváženia [10] v ostatných členských štátoch, iných ako v členskom štáte, v ktorom im bolo udelené úradné povolenie, likvidačného zástupcu, ktorý má bydlisko alebo je usadený v členskom štáte, pre ktorý je menovaný a ktorý je zodpovedný za vybavovanie a likvidovanie škôd. [11] Na tento účel musí zhromaždiť všetky potrebné informácie, prijať opatrenia potrebné na dohodnutie likvidácie škôd [12] a disponovať dostatočnými právomocami umožňujúcimi mu zastupovať poisťovňu vo vzťahu k poškodeným osobám, ako aj uspokojovať ich nároky na náhradu škody *v plnej miere*. [13]

15. Normotvorca Únie sa zároveň domnieval, že „požiadavka určenia likvidačného zástupcu *nevylučuje* právo poškodenej osoby alebo jej poisťovne začať konanie priamo proti osobe, ktorá spôsobila nehodu, alebo proti jej poisťovni“ [14]. Toto spresnenie by nemalo význam, pokiaľ by tento normotvorca nepovažoval za možné podať žalobu proti samotnému likvidačnému zástupcovi.

16. Normotvorca napokon považoval za potrebné spresniť, že vymenovanie likvidačného zástupcu neznamená samo osebe otvorenie pobočky [15] a že samotný likvidačný zástupca sa nepovažuje za prevádzkareň. [16]

17. Poslanie, úlohy a povinnosti likvidačného zástupcu ostali nezmenené v smernici 2009/103 [17], ktorá je iba kodifikačnou smernicou. Znamená to, že do znenia neboli zavedené žiadne zmeny, pokiaľ ide o to, čo zahŕňajú „dostatočné právomoci“ [18], a že normotvorca bez toho, aby to vylúčil, nezaujal výslovné stanovisko k otázke, či osoby poškodené následkom nehody, ktorá sa stala mimo vnútroštátneho územia, mohli na súdoch v mieste ich bydliska začať konanie priamo proti likvidačnému zástupcovi. Záver, ktorý Súdny dvor vyvodil vo vzťahu k článku 21 ods. 5 smernice 2009/103, podľa ktorého „toto ustanovenie stanovujúce ciele uvedeného zastúpenia neurčuje presný rozsah právomocí zverených na tieto účely“ [19], sa teda môže plne použiť, pokiaľ ide o článok 4 ods. 5 smernice 2000/26. Prechod ku kontextuálnej, teleologickej a systematickej analýze sa zdá preto nevyhnutný.

8 — Pozri odôvodnenie 8 smernice 2000/26.

9 — Článok 1 smernice 2000/26. Pozri tiež odôvodnenie 11 smernice 2000/26.

10 — Voľný výber likvidačného zástupcu je zaručené článkom 4 ods. 2 smernice 2000/26.

11 — Článok 4 ods. 1 smernice 2000/26.

12 — Článok 4 ods. 4 smernice 2000/26. Pozri tiež odôvodnenie 15 smernice 2000/26.

13 — Článok 4 ods. 5 smernice 2000/26.

14 — Článok 4 ods. 4 smernice 2000/26. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

15 — V zmysle článku 1 písm. b) smernice 92/49 (pozri článok 4 ods. 8 smernice 2000/26).

16 — Pozri článok 4 ods. 8 smernice 2000/26, zmenenej a doplnenej smernicou 2005/14.

17 — Pozri odôvodnenia 34 až 40, 43, 47 a 50, ako aj články 21 a 22 smernice 2009/103. Treba uviesť, že znenie článku 4 smernice 2000/26 bolo v smernici 2009/103 iba preorganizované a rozdelené na dva samostatné články.

18 — V zmysle článku 4 ods. 5 smernice 2000/26 a článku 21 ods. 5 smernice 2009/103.

19 — Rozsudok z 10. októbra 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, bod 18).

B – *Kontextuálna, teleologická a systematická analýza*

18. Analýza znenia smernice 2000/26 nám ukázala, že „dostatočné právomoci“ likvidačného zástupcu musia byť definované takým spôsobom, aby mu umožnili zabezpečiť dve základné úlohy, ktoré sú mu zverené, a síce „zastupovať poisťovňu vo vzťahu k poškodeným osobám“ a „uspokojovať… nároky [poškodených osôb] na náhradu škody *v plnej miere*“.[20] Táto prezentácia znenia smernice 2000/26 by však nebola úplná, ak by sme ju neposúdili aj z hľadiska niektorých objasnení uvedených v jej odôvodneniach.

19. Normotvorca Únie tak spresnil, že tento systém určovania likvidačných zástupcov „nemá vplyv ani na uplatňované hmotné právo v každom jednotlivom prípade, ani vo veci právomoci“[21]. Toto spresnenie, pokiaľ ide o uplatniteľné hmotné právo a určenie súdnych právomocí, opäť znamená, že tomuto zástupcovi možno priznať určité postavenie v rámci súdneho konania. V tomto zmysle sa ďalej spresňuje, že jeho pôsobenie „nepostačuje na to, aby právomoc bola odovzdaná súdom v členskom štáte, v ktorom má poškodená osoba trvalý pobyt, ak tak nestanovujú princípy medzinárodného práva súkromného týkajúceho sa udelenia právomoci“[22]. Preto účasť likvidačného zástupcu v prípadných súdnych konaniach určite nemôže byť vylúčená.

20. Popri opatreniach, ktoré normotvorca prijal s ohľadom na prípadné vplyvy účasti likvidačného zástupcu na určenie pravidiel právomoci a medzinárodného súkromného práva, sa poškodeným osobám priznáva právo na priamu žalobu proti poisťovni so sídlom v inom členskom štáte. Toto právo podať žalobu však nie je prezentované ako výlučná cesta k súdnemu rozhodnutiu o nárokoch, ale je iba „*logickým doplnením* určenia [tohto zástupcu] a… *zlepšuje právne postavenie* poškodených osôb“[23]. Preambula smernice je okrem toho doplnená, v nadväznosti na prijatie nariadenia Rady č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach[24], o odôvodnenie 16a[25], podľa ktorého v zmysle článku 11 ods. 2 v spojení s článkom 9 ods. 1 písm. b) tohto nariadenia *môžu* poškodené strany začať súdne konanie *proti poskytovateľovi poistenia* občianskoprávnej zodpovednosti v členskom štáte, v ktorom majú bydlisko. Poškodené osoby teda tiež môžu žalovať poisťovne na súdoch v členskom štáte svojho bydliska.

21. Podľa normatívnych ustanovení smernice, ako aj jej odôvodnení sa zdá, že poškodené osoby môžu žalovať buď priamo poisťovňu, alebo jej zástupcu, keďže normotvorca Únie zdá sa ponechal otvorenú možnosť oboch postupov.

22. Znenie odôvodnení tak trochu objasňuje vnútornú logiku smernice 2000/26. Treba však ešte preveriť, či môj predbežný záver, založený na doslovnej a kontextuálnej analýze tejto smernice, nie je vyvrátený teleologickým výkladom, ktorý z nej treba vyvodiť.

23. Cieľom smernice 2000/26 je zaručiť, aby sa poškodenými osobami pri nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel zaobchádzalo porovnateľne bez ohľadu na to, kde sa nehoda stala.[26] To znamená zohľadniť odlišnosť objektívnej situácie, v ktorej sa nachádzajú osoby poškodené pri nehodách, ku ktorým došlo mimo územia členského štátu ich bydliska, na účely jej vyváženia

20 — Článok 4 ods. 5 smernice 2000/26. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

21 — Odôvodnenie 13 smernice 2000/26.

22 — Odôvodnenie 16 smernice 2000/26.

23 — Odôvodnenie 14 smernice 2000/26. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

24 — Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42.

25 — Doplnené do smernice 2000/26 článkom 5 smernice 2005/14.

26 — Pozri analogicky rozsudok z 10. októbra 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, bod 19).

následným zjednodušením krokov, ktoré podniknú.[27] Zjednodušenie týchto krokov je podľa Súdneho dvora základnou úlohou likvidačného zástupcu.[28] V tomto smere systém zavedený smernicou 2000/26 napríklad stanovuje, že poškodené osoby môžu podať sťažnosti vo vlastnom jazyku[29] priamo tomuto zástupcovi, pred ktorým môžu podniknúť všetky kroky predchádzajúce náhrade škody.

24. Je logické, že uznanie „pasívnej legitimácie“ likvidačného zástupcu, teda jeho „spôsobilosti brániť sa“,[30] by v plnom rozsahu slúžilo cieľu sledovanému smernicou 2000/26. Poškodené osoby mu totiž predkladajú všetky „predbežné žiadosti“[31] a je tiež možné, že je ich jedinou kontaktnou osobou. Preto ďalším logickým krokom je uznať, že žaloba podaná týmito poškodenými osobami proti likvidačnému zástupcovi poisťovne bola smerovaná správne, o to viac, že v procese náhrady škody mu je priznaná aktívna úloha. Podľa môjho názoru uspokojenie nárokov na náhradu škody v plnej miere, ktoré je jednou z úloh, ktoré smernica 2000/26 zveruje likvidačnému zástupcovi, vyžaduje, aby mu v súdnom konaní bolo priznané určité postavenie, a to nie hocijaké, ale postavenie žalovaného.

25. Takto si tiež predstavujem zlepšenie právnej situácie poškodených osôb, uvedené v odôvodnení 14 smernice 2000/26. Ak sa presunieme do kontextu sporu vo veci samej, pre tieto poškodené osoby by bolo ťažko pochopiteľné vidieť svoju žalobu zamietnutú z trochu formalistického dôvodu – vzhľadom na úzke väzby, ktoré spájajú poisťovňu s likvidačným zástupcom – že smeruje proti tomuto zástupcovi a nie proti samotnej poisťovni.

26. Faktom zostáva, že väčšina dotknutých účastníkov konania, ktorí sa zúčastnili písomnej časti konania, veľmi zdôrazňovala skutočnosť, že Súdny dvor v rozsudku z 10. októbra 2013, Spedition Welter[32], rozhodol, že mandát zástupcu povereného likvidáciou škôd bol obmedzený a že toto obmedzenie znamená, že proti tomuto likvidačnému zástupcovi nemožno podať žalobu na súdoch členského štátu, v ktorom majú poškodené osoby bydlisko. Táto hypotéza sa podľa mňa zakladá na nedokonalom výklade predmetného rozsudku, ku ktorému sa preto musím vrátiť.

27. V tej veci šlo o otázku, či pojem „dostatočné právomoci“ mal zahŕňať splnomocnenie likvidačného zástupcu na prijímanie doručovaných súdnych písomností nevyhnutných na začatie konania o náhrade poistného plnenia pred príslušným súdom.

28. Súdny dvor v tejto súvislosti rozhodol, že „poškodeným osobám [by] malo byť umožnené, aby vo svojom členskom štáte, v ktorom majú bydlisko, požiadali o poistné plnenie *likvidačného zástupcu*, ktorého tam určí poisťovňa zodpovednej osoby“[33]. Súdny dvor pokračoval tvrdením, že odôvodnenie 37 smernice 2009/103 – ktoré zodpovedá odôvodneniu 15 smernice 2000/26 – ukladá členským štátom povinnosť priznať uvedeným likvidačným zástupcom dostatočné právomoci na zastupovanie poisťovne nielen vo vzťahu k poškodeným osobám, ale tam, „kde je to potrebné, aj pred súdmi, a to do takej miery, do akej je to zlučiteľné s princípmi medzinárodného práva súkromného“[34]. Súdny dvor dospel k záveru, že „bez spochybnenia rešpektovania pravidiel medzinárodného práva súkromného zahŕňa zastupovanie poisťovní, akým je zastúpenie upravené [v smernici 2000/26], aj zastupovanie, ktoré poškodeným osobám umožní riadne sa obrátiť na vnútroštátne súdy so žalobou o náhradu škody“[35]. Tieto závery sú pre našu vec dôležité, pokiaľ ide o otázku pasívnej legitimácie.

27 — Pozri rozsudok z 10. októbra 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, bod 24).

28 — Rozsudok z 10. októbra 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, bod 24).

29 — To isté.

30 — Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Darmon vo veci Parlament/Rada (302/87, EU:C:1988:263, bod 8).

31 — Rozsudok z 10. októbra 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, bod 24).

32 — (C-306/12, EU:C:2013:650).

33 — Rozsudok z 10. októbra 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, bod 19). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

34 — Rozsudok z 10. októbra 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, bod 20).

35 — Rozsudok z 10. októbra 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, bod 21).

29. Po tomto zjavne širokom uznaní právomocí likvidačného zástupcu však Súdny dvor následne spresnil a tým nadviazal na návrh svojho generálneho advokáta, že z prípravných dokumentov k smernici 2000/26 vyplýva, že „cieľom zastupovania, ktoré vykonáva poisťovňa v štáte bydliska poškodeného, bolo podľa normotvorcu zahrnúť plnú moc na prijímanie doručovaných súdnych písomností, *aj keď len v obmedzenej miere*, keďže sa nemala dotýkať právnych predpisov medzinárodného práva súkromného v oblasti súdnej právomoci“ [36]. Toto posledné tvrdenie teda platí, iba pokiaľ ide o osobitné splnomocnenie likvidačného zástupcu na prijímanie doručovaných súdnych písomností adresovaných poisťovni, pokiaľ bola žaloba podaná proti nej.

30. V prejednávanej veci ide o značne odlišný prípad. Nejde totiž o žalobu podanú proti poisťovni prostredníctvom likvidačného zástupcu, ktorému je doručená, ale o možnosť poškodených osôb označiť v žalobe ako žalovaného likvidačného zástupcu. Tento rozdiel je podstatný. V prvom prípade môžu odôvodnene vznikať háklivé otázky súvisiace s postavením poisťovne ako žalovanej, [37] čo skutočne odôvodňuje, ako to urobil Súdny dvor, aby bol likvidačnému zástupcovi priznaný iba obmedzený mandát na zastupovanie. V druhom prípade, aspoň zo začiatku, ide o jednoduchší právny vzťah medzi dvoma protagonistami, a síce poškodenou osobou (navrhovateľkou) a zástupcom povereným likvidáciou škôd, o ktorom treba určiť, či môže brániť poisťovňu v súdnom konaní.

31. V tomto štádiu analýzy sa teda objavila skutočnosť, že na rozdiel od toho, čo uvádza vnútroštátny súd vo svojej druhej otázke, otázka pasívnej legitimácie likvidačného zástupcu je úplne nezávislá, oddelená od konkrétneho obsahu splnomocnenia, ktoré spája tohto zástupcu s poisťovňou. Na účely dosiahnutia porovnateľného zaobchádzania vo vzťahu k poškodeným osobám a zjednodušenia ich postupu, vrátane prípadu, keď ide o kroky pred súdnym orgánom, pasívna legitimácia likvidačného zástupcu nemôže nijakým spôsobom závisieť od zmluvného vzťahu, ktorý ho spája s poisťovňou. To platí aj na predvídateľnosť postupov a konaní o náhradu škody zavedených smernicou 2000/26 v prospech poškodených osôb. Inak povedané, táto smernica zakotvila istý druh právneho zastupovania, v súvislosti s ktorým sa nemožno domnievať, že by mohol byť zmarený len z vôle účastníkov konania.

32. Pokiaľ by Súdny dvor odpovedal na prvú otázku vnútroštátneho súdu kladne, ohrozilo by to, ako sa domnieva Komisia, „citlivú rovnováhu charakterizujúcu ustanovenia o medzinárodnej súdnej právomoci a rozhodnom práve v prípade žalôb o náhradu škody spôsobenej cezhraničnými dopravnými nehodami“ [38]?

33. Nemyslím si to. Obava normotvorcu vo vzťahu k pravidlám medzinárodného práva súkromného a určenia súdnych právomocí je opodstatnená, pokiaľ je žaloba podaná proti poisťovni. Otázka, ktorá bola položená teraz, sa však líši v tom, že nejde o určenie príslušného súdu ani právneho predpisu uplatniteľného na daný spor. Ide jednoducho o určenie toho, či zástupca poverený riešením sporov môže mať postavenie žalovaného. Okrem toho odpoveď, ktorú Súdny dvor dá súdu rozhodujúcemu vo veci samej, nijako neovplyvní určenie právomoci portugalských súdnych orgánov, čomu nasvedčuje skutočnosť, že táto právomoc je predmetom diskusie medzi účastníkmi konania vo veci samej z dôvodu neistoty v súvislosti s členským štátom skutočného bydliska jedného zo žalobcov. Spôsobilosť brániť je teda skutočne pojmom odlišným od súdnej právomoci. Aj keby sme mali tvrdiť opak, ustanovenie článku 4 ods. 5 smernice 2000/26, podľa ktorého zástupca poverený likvidáciou

36 — Rozsudok z 10. októbra 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, bod 22). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

37 — V návrhoch, ktoré vo veci Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:359) predniesol generálny advokát Cruz Villalón, zdôraznil, že „cieľom zastupovania… nie je obhajoba pred súdom ani všeobecné zastupovanie… pred súdmi. Zastupovanie… je obmedzené na doručovanie súdnych písomností bez toho, aby to malo vplyv na postavenie [poisťovne] ako na žalovanú spoločnosť, a na podmienky, za ktorých má vykonať svoju obhajobu“ (bod 17 uvedených návrhov). Vo veci Spedition Welter však žaloba, ktorá bola dôvodom podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania, jasne smerovala len proti samotnej poisťovni.

38 — Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Cruz Villalón vo veci Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:359, bod 29).

škôd musí mať „dostatočné právomoci“ na uspokojenie nárokov poškodených osôb na náhradu škody v plnej miere, by sa mohlo javiť ako ustanovenie o osobitnej právomoci – hoci implicitné – vo vzťahu k pravidlám upravujúcim medzinárodnú súdnu právomoc.[39] V takom prípade a s prihliadnutím na dôraz normotvorcu daný v tomto smere, sa môže zdať vhodné pripomenúť toto obmedzenie.

34. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy sa domnievam, že článok 4 ods. 5 smernice 2000/26 sa má vykladať v tom zmysle, že k dostatočným právomociam, ktoré musí mať likvidačný zástupca, patrí jeho pasívna legitimácia v súdnom konaní o žalobe, ktorú podali obete dopravných nehôd, na ktoré sa vzťahuje článok 1 ods. 1 tejto smernice, pričom zmluvné podmienky zaväzujúce poisťovňu a likvidačného zástupcu nemôžu mať vplyv na pasívnu legitimáciu tohto likvidačného zástupcu.

III – **Návrh**

35. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré položil Tribunal da Relação do Porto (Odvolací súd Porto, Portugalsko), takto:

Článok 4 ods. 5 smernice 2000/26/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 16. mája 2000 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o zmene a doplnení smerníc Rady č. 73/239/EHS a 88/357/EHS (Štvrtá smernica o poistení motorových vozidiel) sa má vykladať v tom zmysle, že k dostatočným právomociam, ktoré musí mať likvidačný zástupca, patrí jeho pasívna legitimácia v súdnom konaní o žalobe, ktorú podali obete dopravných nehôd, na ktoré sa vzťahuje článok 1 ods. 1 tejto smernice, za podmienok stanovených touto smernicou, pričom zmluvné podmienky zaväzujúce poisťovňu a likvidačného zástupcu nemôžu mať vplyv na pasívnu legitimáciu tohto likvidačného zástupcu.

39 — Inými slovami, uloženie povinnosti zveriť likvidačnému zástupcovi dostatočné právomoci na uspokojenie nárokov poškodených osôb v plnej miere je tak silné, že by nemalo zmysel vykladať ho takým spôsobom, že neposkytuje možnosť pre poškodené osoby podať proti tomuto zástupcovi žalobu.